

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ЧЕРНІГІВЩИНИ

(станом на 31 грудня 2017 року)

I. Загальна оцінка ситуації в інформаційному просторі.

В інформаційному просторі Чернігівської області підтримуються належні умови для вільної та безперешкодної діяльності суб'єктів інформаційних відносин, задоволення інформаційних потреб населення області та захисту його конституційних прав на інформацію. Наявна конструктивна співпраця між владою, засобами масової інформації та громадськістю, забезпечується дотримання принципу відкритості діяльності органів виконавчої влади.

На території Чернігівської області ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення мають 16 юридичних осіб — місцевих теле- та радіоорганізацій.

З них ліцензії телемовників мають 5 юридичних осіб, радіомовників — 6, провайдерів програмної послуги — 6.

Також місцеве мовлення в області здійснюють філії ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція» та «Новгород-Сіверська регіональна дирекція „Сіверська“» (остання підлягає ліквідації відповідно до рішення правління ПАТ «НСТУ»).

Станом на 01.12.2017 до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції внесено 67 суб'єктів видавничої справи з Чернігівської області.

В області фактично діють 256 об'єктів роздрібною торгівлі книжковою продукцією, серед них — 28 книжкових магазинів та 228 інших об'єктів.

Зареєстровано 344 друковані ЗМІ місцевої форми розповсюдження, з них, за орієнтовними оцінками, наразі виходить у світ до 60 (сумарним разовим тиражем до 500 тис. примірників).

Проводиться активна робота щодо широкого та об'єктивного висвітлення регіональними ЗМІ пріоритетних напрямів державної політики, євроінтеграційних процесів, посилення інформаційної безпеки.

Поширення відповідної інформації здійснюється як шляхом роботи з традиційними ЗМІ через проведення прес-конференцій, брифінгів, прямих ефірів на телебаченні та радіо тощо, так і шляхом публікації на офіційному веб-сайті облдержадміністрації, а також через застосування інструментів нових медіа.

Протягом 2017 року в обласній державній адміністрації проведено 45 брифінгів з найбільш актуальних питань суспільно-політичного та економічного життя області, 6 прес-конференцій.

Здійснюється системна робота з посилення інформаційної безпеки та протидії негативному впливу інформаційної пропаганди на формування суспільної думки. Триває робота з пошуку шляхів для розширення території покриття сигналу вітчизняних телемовників.

Загалом в інформаційному просторі Чернігівщині сепаратистські настрої не набувають суттєвого поширення. Повідомлення, які містять заклики до насильницької зміни або повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність, пропаганду

війни, сепаратизму і тероризму у місцевих друкованих ЗМІ, теле- і радіопрограмах та провідних Інтернет-ресурсах відсутні.

II. Телебачення і радіомовлення.

1. Телебачення.

1.1. Кількість та структура телеорганізацій:

У Чернігівській області зареєстровано 5 місцевих телемовників (з юридичною адресою на території області) — ліцензіатів Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, із них:

За формою власності:

- комунальні — 3;
- приватні — 2.

За способом розповсюдження сигналу:

- цифровий ефірний та аналоговий ефірний — 1;
- виключно аналоговий ефірний — 2;
- кабельний — 2;

За сферою розповсюдження:

- в межах області — 1;
- в межах окремих міст та районів — 4.

Рішенням Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 02.03.2017 № 269 ліцензія на мовлення приватної телерадіокомпанії «Оріон» (ефірне аналогове телебачення, смт Варва) була анульована за клопотанням телерадіокомпанії. Рішенням Національної ради від 20.07.2017 № 1301 було оголошено оголосила конкурс на отримання ліцензії на мовлення з використанням вільного 24 ТВК у смт Варва. Заяв на конкурс подано не було, отже рішенням від 16.11.2017 № 2186 Національна рада припинила конкурс.

Окрім того, в області працюють дві філії Національної суспільної телерадіокомпанії України: філія ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція» та філія ПАТ «НСТУ» «Новгород-Сіверська регіональна дирекція „Сіверська“» — колишні місцеві державні телерадіокомпанії, реорганізовані у філії ПАТ «НСТУ» в результаті реформи суспільного мовлення в Україні.

Рішенням правління публічного акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України» була запланована ліквідація філії «Новгород-Сіверська регіональна дирекція „Сіверська“», що викликало значний резонанс в області. Голова обласної державної адміністрації звернувся до ПАТ «НСТУ», центральних органів виконавчої влади та народних депутатів України з пропозицією зберегти Новгород-Сіверську регіональну дирекцію, провівши її реформування. З аналогічною пропозицією виступили представники громадських об'єднань, що входять до складу Координаційної ради з національно-патріотичного виховання при Чернігівській облдержадміністрації. Позиція ПАТ «НСТУ» залишилася незмінною: ліквідація Новгород-Сіверської

дирекції зі створенням на її основі у м. Новгород-Сіверський корпункту як складової філії ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція».

На Чернігівщині діють 6 місцевих провайдерів програмної послуги, усі — приватної форми власності.

З них за способом розповсюдження сигналу:

- багатоканальна телемережа — 4;
- багатоканальна телемережа та IPTV — 2.

1.2. Відсоток населення і території, що охоплені програмами відповідних телекомпаній.

Найбільше охоплення аналоговим телесигналом серед місцевих мовників має КП «Телерадіоагентство „Новий Чернігів“» — 85 % площі області та 80–82% населення. Також до 85% площі та населення Чернігівщини охоплює телесигнал філії ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція».

Проблемними регіонами в забезпеченні населення аналоговим телевізійним мовленням залишаються Ніжинський та Сновський райони, прикордонні частини Ріпкинського, Городнянського, Семенівського та Новгород-Сіверського районів.

2. Радіомовлення.

2.1. Кількість та структура радіоорганізацій.

На Чернігівщині зареєстровано 6 місцевих радіомовників (з юридичною адресою на території області) — ліцензіатів Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. З них:

За формою власності:

- комунальні — 3;
- приватні — 3.

За способом розповсюдження сигналу:

- ефірний — 6;

За сферою розповсюдження:

- місцева — 6.

Окрім того, радіомовлення на території Чернігівщини здійснюють дві філії Національної суспільної телерадіокомпанії України: філія ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція» та філія ПАТ «НСТУ» «Новгород-Сіверська регіональна дирекція „Сіверська“».

У 2017 році переможцем конкурсу на мовлення з використанням частоти 104,8 МГц у м. Прилуки стало ПрАТ «Радіокомпанія „Гала“», м. Київ («Країна ФМ»), переможцем конкурсів на мовлення з використанням частоти 91,5 МГц у с. Тиниця (Бахмацький район) та 98,9 МГц у с. Білещина (Прилуцький район) — ПАТ «НСТУ» («Радіо „Культура“»). Також у 2017 році Національною радою з питань телебачення і радіомовлення України було оголошено конкурс на отримання ліцензії на радіомовлення з використанням частоти 100,9 МГц у м. Ічня. Заяв на цей конкурс подано не було; конкурс припинено рішенням Національної ради від 27.12.2017 № 2486.

2.2. Відсоток населення і території, що охоплені програмами відповідних радіокомпаній.

Найбільший обсяг покриття території радіомовленням має Національна суспільна телерадіокомпанія України (програма УР-1 «Українське радіо» та програми філії ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція») — понад 80 % території області.

2.3. Стан, проблеми та перспективи мережі проводового мовлення.

Впродовж багатьох років в області триває скорочення мережі проводового мовлення, що пов'язано з незадовільним технічним обслуговуванням ліній та зношеністю передавального обладнання. Лінії та обладнання, що виходить з ладу через зношеність або в результаті стихійних лих, практично не відновлюються.

Оператором і власником мережі проводового радіомовлення, що здійснює її технічне обслуговування та експлуатацію, є публічне акціонерне товариство «Укртелеком», яке до останнього часу перебувало у приватній власності.

Абсолютна більшість радіоточок, що досі функціонують, знаходиться у м. Чернігів.

На даний час жодна з місцевих радіоорганізацій не мовить у проводовій мережі. Продовжує здійснювати проводове мовлення лише Національна суспільна телерадіокомпанія України (програма УР-1 «Українське радіо» та програми філії ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція»).

Оптимальним способом відновлення місцевого радіомовлення є перехід до ефірних трансляцій. Так, за сприяння Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації представник Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у Чернігівській області 14 вересня 2017 року презентувала представникам об'єднаних територіальних громад Чернігівщини концепцію місцевого радіомовлення громад.

Три комунальні районні радіоорганізації на даний час уже мовлять в ФМ-мережі, у тому числі одна — здійснює цілодобове радіомовлення.

3. Співпраця з Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення щодо ліцензування каналів мовлення.

Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації налагоджено співпрацю з представником Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у Чернігівській області у питаннях дотримання телерадіоорганізаціями чинного законодавства, оновлення інформації щодо діяльності телерадіокомпаній регіону, реалізації заходів зі зміцнення інформаційної безпеки. Проводиться спільна робота з аналізу перспектив і проблемних питань розвитку інформаційного простору області.

Відповідно до законодавства України, повноваження з видачі та переоформлення ліцензій на мовлення є виключними регуляторними повноваженнями Національної ради.

4. Дотримання законодавства про рекламу та вживання мов в інформаційній діяльності телерадіоорганізацій.

Усі телерадіоорганізації Чернігівської області ведуть власне мовлення державною мовою. Мовники дотримуються визначених законодавством вимог щодо порядку розповсюдження реклами. Чернігівська область є одним з лідерів у питанні виконання радіоорганізаціями квот з трансляції пісень та програм українською мовою.

5. Впровадження цифрового мовлення.

Покриття Чернігівської області сигналом цифрового телебачення мультиплексів МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 здійснюється передавачами, розміщеними у містах Чернігів, Бахмач, Прилуки, Ніжин, Бобровиця та смт Холми, а також у м. Шостка Сумської області. Безпосередньо передавальне обладнання належить ТОВ «Зеонбуд» як оператору цифрової багатоканальної телемережі та обслуговується фахівцями Концерну РРТ.

Мають відповідні ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення та здійснюють цифрове ефірне мовлення КП ТК «Прилуки» Прилуцької міської ради, а також місцеві філії ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція» та «Новгород-Сіверська регіональна дирекція „Сіверська“».

За наявними даними, покриття цифрової багатоканальної телемережі охоплює до 95% території Чернігівської області. Разом з тим, зона впевненого прийому цифрового ефірного телесигналу є меншою і складає, за даними різних джерел, від 60% до 90% території області.

Відповідно до Плану використання радіочастотного ресурсу України, кінцевою датою використання аналогового ефірного телебачення мало стати 30 червня 2017 року. У зв'язку з низкою фінансових та соціально-економічних проблем, які стримують процес переходу від аналогового до цифрового телерадіомовлення, постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до Плану використання радіочастотного ресурсу України» від 19.07.2017 № 563, використання аналогового телевізійного мовлення в Україні було продовжено до 30 березня 2018 року.

При цьому особливо проблемною залишається ситуація з покриттям телесигналом прикордонних з Російською Федерацією та Республікою Білорусь районів Чернігівщини, зокрема — північних частин Городнянського, Ріпкинського, Сновського, Семенівського, Новгород-Сіверського районів. У центрі області — частин Борзнянського, Менського, Ніжинського, Куликівського районів, а також частини Коропського району, смт. Козелець, територій, прилеглих до Київського водосховища.

У відповідь на численні звернення обласної державної адміністрації Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення 21 вересня 2017 року повідомила, що звернулася з вимогою до ТОВ «Зеонбуд» встановити додаткові телепередавачі у м. Новгород-Сіверський, м. Семенівка, м. Городня, с. Загребелля (Сосницький район), а також на території Ріпкинського району Чернігівщини та у м. Славутич Київської області.

6. Проблемні питання, що потребують нагального вирішення.

- Розширення мережі цифрового телевізійного мовлення з введенням синхронізації сигналу для збільшення охоплення програмами мешканців області.
- Забезпечення мовлення місцевих радіо області у FM-діапазоні.
- Забезпечення домінування українського інформаційного продукту в медіапросторі та протидії іноземній пропаганді.

Однією із загроз інформаційній безпеці України на території Чернігівської області є недостатнє покриття сигналами національних телемовників території прикордонних районів. При цьому у низці населених пунктів цієї території (у тому числі у районних центрах) наявний достатній для якісного прийому рівень ефірного сигналу телеканалів російського телебачення, зокрема і заборонених судовими рішеннями для поширення в Україні.

Обласна державна адміністрація в межах компетенції проводить пошук потенційних шляхів організації вітчизняного телевізійного мовлення у прикордонних районах області. Облдержадміністрація також підтримує створення альтернативного ТОВ «Зеонбуд» оператора цифрової багатоканальної телемережі на базі Концерну РРТ з огляду на те, що такий оператор міг би забезпечити покриття прикордонних районів цифровим телесигналом.

Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації підготував проект «Інформаційна безпека прикордонних районів Чернігівської області» в рамках конкурсу проектів регіонального розвитку, які можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу. Проект передбачає будівництво трьох телевізійних веж (у містах Семенівці та Городні, смт Добрянці Ріпкинського району) та їх обладнання цифровими телевізійними передавачами. У разі реалізації проекту буде забезпечено практично 100-відсоткове покриття цифровим телевізійним сигналом території прикордонних районів області та доступ місцевого населення (до 200 тис. осіб) до 8 національних та місцевих каналів у цифровому форматі. Очікувана тривалість проекту — 36 місяців, бюджет — 13548,1 тис. гривень.

III. Видавнича справа та преса.

1. Книговидання та книгорозповсюдження.

1.1. Кількість та основні відомості про суб'єктів видавничої справи, що внесені до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.

Згідно з останніми наявними даними Держкомтелерадіо України — станом на початок грудня 2017 року — до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції внесено 67 суб'єктів видавничої справи з Чернігівської області.

Суб'єкти видавничої справи області за видами діяльності:

- видавці — 9;
- виготівники — 6;
- розповсюджувачі — 6;

– поєднують кілька видів діяльності — 46, у т. ч.:

- видавничу діяльність і виготовлення видавничої продукції — 15;
- видавничу діяльність і розповсюдження видавничої продукції — 10;
- видавничу діяльність, виготовлення і розповсюдження видавничої продукції — 21;

За формою участі у цивільних правовідносинах:

- юридичні особи — 43;
- фізичні особи — 24.

1.2. Випуск книжкової продукції.

За останніми наявними даними Книжкової палати України, протягом 9 місяців 2017 року у Чернігівській області випущено 164 назви книжкової продукції загальним накладом 79,1 тис. примірників.

Одним із заходів, передбачених обласною Програмою підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016–2020 роки, затвердженою рішенням двадцять восьмої сесії обласної ради шостого скликання 10 вересня 2015 року, є випуск книг місцевих авторів Чернігівської області.

Основним способом відбору творів для друку в рамках Програми залишається щорічний обласний конкурс рукописів місцевих авторів. Департаментом інформаційної діяльності облдержадміністрації забезпечено організацію і проведення конкурсу у 2017 році. Комісією з питань підтримки місцевого книговидавництва при облдержадміністрації відібрано для видання 11 рукописів з 24 поданих на конкурс.

Усі твори, обрані за підсумками конкурсу, протягом року випущено друком сумарним накладом 2700 примірників: літературно-художні видання «Час плоду», «Книга радості», «Петрусь, пес Тимоха і Кощійко з липового сучка», «Солодкий смак гіркоти», «Подвійний хронотоп», «Стріла», «Вдома, в школі і в дворі», «Проникнення», «Долі конем не об'їдеш», «У минуле навпростець, або Невеличкі казочки про старовинне місто на Десні» та наукове — «Парафіяльний літопис церкви Різдва Пресвятої Богородиці с. Ксьонзівки Чернігівської єпархії (1867-1915)».

Виготовлення 8 з названих видань здійснювалося з використанням системи електронних закупівель «Prozorro», що дозволило зменшити витрати на 19% від запланованих.

Крім того, завдяки економії коштів під час випуску книг за підсумками конкурсу рукописів у рамках Програми було видано ще 5 суспільно значущих книг загальним накладом 1040 примірників. Зокрема — збірку нарисів «На палаючому Сході» (500 примірників), присвячену жителям Чернігівщини — учасникам бойових дій на сході України, дві науково-популярні роботи чернігівських істориків, які в доступній формі оповідають про трагічні сторінки історії України: «Колективізація та Голодомор 1932–1933 років на Чернігівщині: забуттю і прощенню не підлягає» та «Великий терор на Чернігівщині (20–30-ті

роки ХХ століття)». Також випущено видання «75 років 1-ї Гвардійської Армії» та довідник для військовозобов'язаних, військовослужбовців та ветеранів «Пам'ятка учасникам АТО. Права, обов'язки та гарантії соціального захисту».

Загалом на книговидавничу діяльність в рамках Програми у 2017 році з обласного бюджету використано 199,25 тис. гривень із запланованих 200,00 тис. гривень.

1.3. Стан, проблеми та перспективи розвитку підприємств книгорозповсюдження.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2008 № 902-р «Про вимоги щодо функціонування об'єктів роздрібної торгівлі книжковою продукцією» в області регулярно проводиться аналіз наявного стану книготорговельної мережі.

Станом на кінець грудня 2017 року на Чернігівщині діяли 256 об'єктів роздрібної торгівлі книжковою продукцією, серед них — 28 книжкових магазинів (~11%) та 228 інших об'єктів (~89%).

Книготорговельні послуги на Чернігівщині надаються переважно підприємствами приватної форми власності. В області зберігається тенденція до розповсюдження книжкової продукції через відділи і прилавки у неспеціалізованих магазинах — таких налічується 149 одиниць (~59%) та кіоски і ятки — 76 одиниць (~30%).

1.4. Виставкова діяльність.

Місцевим видавця та видавничим організаціям регулярно надається інформація про заплановані виставкові заходи загальнонаціонального та міжнародного рівня.

Представлення книжкової продукції Чернігівщини на виставкових заходах, організація літературних читань та письменницьких майстер-класів також передбачені серед заходів обласної Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016–2020 роки. Разом з тим, кошти на реалізацію цих заходів у 2017 році не виділялися.

2. Періодичні друковані засоби масової інформації.

2.1. Кількість та структура друкованих ЗМІ.

Згідно з даними Державного реєстру друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності, станом на 31 грудня 2017 року у Чернігівській області зареєстровано 344 місцеві друковані ЗМІ.

Фактично, більшість із зареєстрованих друкованих видань на даний час не випускається. За орієнтовними оцінками, на кінець 2017 року виходило у світ орієнтовно 57 місцевих друкованих ЗМІ загальним середнім разовим тиражем до 500 тис. примірників, з них:

За сферою розповсюдження:

- в межах області — 24 видання;
- в межах декількох районів — 1 видання;

- в межах одного району — 23 видання;
- в межах міст — 9 видань.

За видами видань:

- 55 газет;
- 2 журнали.

За тематичним спрямуванням:

- громадсько-, загальнополітичні — 32 видання;
- інформаційні, інформаційно-рекламні — 15 видань;
- рекламні та рекламно-інформаційні — 7 видань;
- науково-популярне — 1 видання;
- для дозвілля — 1 видання;
- літературне — 1 видання.

За мовою видань:

- українською мовою — 35 видань;
- українською та російською мовами — 19 видань;
- російською мовою — 1 видання;
- українською, російською, англійською мовами — 2 видання.

Засновники друкованих ЗМІ:

- органи виконавчої влади, місцевого самоврядування — 20 видань (включно з виданнями, де вони є співзасновниками);
- фізичні особи — 15 видань;
- господарські товариства — 15 видань;
- громадські об'єднання — 4 видання;
- приватні підприємства — 2 видання;
- навчальні заклади — 1 видання;

2.2. Передплата та розповсюдження періодичних друкованих видань.

Розповсюдження друкованих видань у роздріб здійснюється через відділення УДППЗ «Укрпошта», мережу кіосків ТОВ «Чернігівмедіасервіс». Значна частина накладу, особливо комунальних газет, розповсюджується шляхом передплати.

2.3. Стан, проблеми та перспективи реформування комунальних друкованих видань.

Процес реформування друкованих ЗМІ, співзасновниками яких є органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, у 2017 році регулярно обговорювався під час зустрічей, нарад, «круглих столів» за участі їх редакторів.

Усвідомлюючи необхідність забезпечення прозорості та відкритості цього процесу, захисту пріоритетного права трудових колективів редакцій ЗМІ на визначення способу та етапу реформування, захисту майнових прав редакцій ЗМІ, повного дотримання співзасновниками комунальних ЗМІ норм законодавства, обласна державна адміністрація у цілому та безпосередньо Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю підтримують співпрацю з редакціями ЗМІ, надають необхідну методичну, організаційну та інформаційну підтримку.

У рамках конкурсу проектів з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка з обласного бюджету в 2017 році, відповідно до обласної Програми сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства на 2016–2020 роки «Чернігівська громада», місцева ГО «Асоціація регіональних засобів масової інформації» реалізувала проект «Реформа комунальних ЗМІ: як розвивати місцеву газету?». Представникам редакцій 14 газет надано практичну юридичну та організаційну допомогу на II етапі роздержавлення, сприяння в розробці стратегій розвитку медіа в умовах роздержавлення.

Департамент сприяв ГО «Асоціація регіональних засобів масової інформації» у втіленні проекту «Медіа менеджмент: від комунальної газети до успішного медіа» за підтримки Фонду розвитку ЗМІ Посольства США в Україні. Проведено тренінги для редакторів та журналістів комунальних друкованих ЗМІ в усіх областях України з питань розробки стратегій розвитку, медіа менеджменту та маркетингу, продажу газет, нових медіа, комунікації ЗМІ, підвищення якості контенту.

До Переліку друкованих засобів масової інформації та редакцій, реформування яких здійснюється на першому етапі, включено 13 газет Чернігівської області. На кінець 2017 року 7 видань завершили реформування. Редакції ще 8 газет перетворені на суб'єкти господарювання — очікується, що до кінця січня 2018 року кількість реформованих комунальних друкованих ЗМІ на Чернігівщині зросте до 15. Усього реформуванню підлягають 26 газет.

Невирішеною залишається ситуація з ріпкинською районною газетою «Життя Полісся». Попри наявність судового рішення на користь редакції, місцева районна рада у 2016–2017 роках не змогла ухвалити рішення про свій вихід зі складу співзасновників видання.

3. Проблемні питання, що потребують нагального вирішення.

У зв'язку з проведенням реформування (роздержавлення) ЗМІ залишається актуальним питання забезпечення прозорості та відкритості цього процесу, захисту пріоритетного права трудових колективів редакцій ЗМІ на визначення способу та етапу реформування, захисту майнових прав редакцій ЗМІ, повного дотримання співзасновниками комунальних ЗМІ, зокрема місцевими радами, норм ЗУ «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації».

Обласна державна адміністрація налаштована на співпрацю у цьому питанні з редакціями ЗМІ, що підлягають реформуванню, та надання їм у разі потреби необхідної методичної, організаційної та інформаційної підтримки.

Ситуація з ріпкинською районною газетою «Життя Полісся», щодо якої місцева районна рада не ухвалює рішення про вихід зі складу співзасновників, не може бути вирішена на рівні області, враховуючи дискреційні повноваження депутатів місцевої ради. Отже, якщо до кінця 2018 року таке рішення не буде ухвалене — або не будуть внесені зміни до законодавства, які усунуть необхідність такого рішення — з 1 січня 2019 року газета припинить існування.

IV. Здійснення діяльності щодо інформаційного супроводу пріоритетних напрямів зовнішньої та внутрішньої політики держави, забезпечення інформаційної безпеки.

Широке та об'єктивне висвітлення регіональними ЗМІ пріоритетних напрямів державної політики, забезпечення інформаційної безпеки, недопущення поширення матеріалів, що закликають до сепаратизму та тероризму, є головними напрямками в інформаційній діяльності облдержадміністрації.

Робота щодо інформаційного супроводу актуальних питань державної політики, висвітлення суспільно-політичного, економічного життя області постійно вдосконалюється.

На даному етапі поширення інформації здійснюється як шляхом роботи з традиційними ЗМІ через проведення прес-конференцій, брифінгів, прямих ефірів на телебаченні та радіо, розсилку інформаційних матеріалів тощо, так і шляхом оприлюднення інформації на офіційному веб-сайті облдержадміністрації, а також активності в соціальних мережах.

Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю адмініструє сторінки обласної державної адміністрації у соціальній мережі Facebook та відеосервісі YouTube, де повідомляється про найважливіші питання громадсько-політичного життя області, публікуються анонси заходів, оприлюднюється інформація про діяльність голови облдержадміністрації, його заступників, роботу структурних підрозділів, розміщуються фото- та відеоматеріали, інфографіка. За партнерства з ГО «Асоціація регіональних засобів масової інформації» через сервіс YouTube в онлайн-режимі здійснюється пряма відеотрансляція основних медійних заходів, що проводяться обласною державною адміністрацією.

Періодично Департамент організовує прес-тури до об'єктів, що викликають інтерес у медійників. Журналісти мають можливість бути присутніми на усіх заходах, що відбуваються в обласній державній адміністрації.

Регулярно проводяться брифінги заступників голови облдержадміністрації, керівників структурних підрозділів, відділів апарату ОДА, установ та організацій області. Тема брифінгу може бути запропонована як фахівцями Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації або іншими представниками органів влади, так і представниками ЗМІ чи громадськості.

Протягом 2017 року було проведено 45 брифінгів та 6 прес-конференцій, під час яких обговорювалися питання розвитку системи безоплатної вторинної правової допомоги в області, реформування стаціонарної медичної допомоги, впровадження регіональної програми «Власний дім», ремонту автомобільних доріг в області, проведення в області експерименту щодо створення територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, змін до законодавства стосовно призначення субсидій, перспектив закриття філії ПАТ «НСТУ» «Новгород-Сіверська регіональна дирекція „Сіверська“», підсумків роботи антирейдерського штабу в області, результатів поїздки матерів героїв АТО до Станиці Луганської тощо. Згадані заходи супроводжувалися

презентаціями, забезпечувалась їх пряма трансляція в мережі Інтернет, за їх результатами здійснювалася розсилка новин у місцеві ЗМІ.

З метою поліпшення інформування населення області про основні напрямки реалізації, стан та перспективи впровадження реформ в Україні, діяльність обласної ради і обласної державної адміністрації, серед заходів обласної Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016–2020 роки передбачено висвітлення діяльності облдержадміністрації та обласної ради у обласних та районних друкованих ЗМІ та в ефірі телерадіоорганізацій.

Протягом 2017 року, відповідно до укладених у рамках заходів Програми договорів, сюжети та оголошення, у яких надавалася інформація про основні напрямки та стан реалізації реформ в Україні, поточну діяльність облдержадміністрації і обласної ради, анонсувалися актуальні масові заходи обласного масштабу, транслювалися в теле- та радіоефірах філії ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція» (надано послуг загальною вартістю 200 тис. грн — 72 сюжети та оголошення загальним хронометражем 349:52 хв у телеефірі та 123 — загальним хронометражем 394:59 хв — у радіоефірі), філії ПАТ «НСТУ» «Новгород-Сіверська регіональна дирекція „Сіверська“» (40 тис. грн — 13 сюжетів у телепередачі «Телеоб’єктив» загальним хронометражем 196:05 хв), КП «ТК „Прилуки“» (50 тис. грн — 12 сюжетів у телепередачі «Вісті Чернігівщини» загальним хронометражем 166:40 хв), ДКП «ТРК „Ніжинське телебачення“» (10 тис. грн — 42 сюжети у телепередачі «Тема дня» загальним хронометражем 203:15 хв).

Також протягом звітнього періоду відповідно до укладених договорів з друкованими ЗМІ в обласній газеті «Деснянка» розміщено 34 публікації аналогічного спрямування загальною площею 13,8 тис. см² (на що використано 120,1 тис. грн. за підсумками відкритих торгів у системі Prozorro), в обласній газеті «Деснянська правда» — 25 публікацій загальною площею понад 12 тис. см² (125 тис. грн.) У 23 районних газетах області розміщено 35 публікацій загальною площею понад 25 тис. см² (124,94 тис. грн).

Забезпечується постійне інформування населення про поточну діяльність обласної державної адміністрації та обласної ради, привернення уваги до найважливіших питань в діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, висвітлення пріоритетних питань державної політики.

Окремі телесюжети з найбільш актуальної і суспільно цікавої проблематики оприлюднюються на офіційному веб-сайті облдержадміністрації, а також на її сторінках у соціальних мережах, на відповідних сайтах місцевих державних адміністрацій.

Інформація про результати роботи центральних та місцевих органів виконавчої влади, хід проведення реформ в Україні, інформаційні матеріали всеукраїнського, національного та суспільно необхідного спрямування також регулярно привертають увагу і розміщуються у низці друкованих ЗМІ обласного рівня, 20 Інтернет-виданнях обласного та міського рівнів, до 15 — районного рівня, у 27 сайтах ОТГ, у соціальних мережах.

Задля забезпечення потреб споживачів інформації з інвалідністю здійснено оплату послуг із сурдоперекладу інформаційних передач філії ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція» на загальну суму 25 тис. грн (1240 годин роботи сурдоперекладачів; 6840 хв перекладених сюжетів). Проведено перемовини із ТРА «Новий Чернігів» та ТРК «Дитинець» щодо започаткування з 2018 року сурдоперекладу інформаційних телепередач на даних телеканалах.

Задля забезпечення регулярного випуску суспільно значущих наукових, літературних періодичних видань, задоволення відповідних інформаційних потреб населення Програмою передбачено надання фінансової підтримки окремим періодичним друкованим виданням, за рахунок якої покриваються їхні витрати на поліграфічні послуги.

У 2017 році надано фінансової підтримки:

- науковому журналу «Сіверянський літопис» — 90 тис. грн (вийшло в світ 6 номерів (№№1–2 у спареному вигляді) загальним накладом 1500 примірників);
- літературному журналу «Літературний Чернігів» — 60 тис. грн (вийшло 4 номери загальним накладом 1200 примірників).

Підтримка зазначених видань здійснюється вже більше 10 років. У журналах не висвітлюється діяльність облдержадміністрації та обласної ради, згадані органи не впливають на редакційну політику цих видань.

В області проводиться системна робота з посилення інформаційної безпеки та протидії негативному впливу інформаційної пропаганди на формування суспільної думки. Зокрема, здійснюється контроль за дотриманням законодавства, що регулює діяльність засобів масової інформації, проводиться постійний моніторинг інформаційного простору на предмет виявлення повідомлень, які містять заклики до насильницької зміни або повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність, пропаганду війни, сепаратизму і тероризму.

З метою сприяння фаховій комунікації та взаємодії у медійному середовищі області, 7 червня 2017 року у м. Чернігів проведено відкритий форум медійників Чернігівщини, організований з нагоди Дня журналіста Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю спільно з обласною організацією Національної спілки журналістів України, Чернігівською «Професійною спілкою працівників мас-медіа міста Чернігова» Всеукраїнської професійної спілки «Незалежна медіа-профспілка України» та ГО «Асоціація регіональних ЗМІ». Участь у форумі взяли понад 100 журналістів з різних видань області. Відбулося вільне спілкування учасників з головою Чернігівської ОДА Валерієм Кулічем та головою Чернігівської облради Ігорем Вдовенком, обговорені питання дотримання стану свободи слова в області.

Під час організації форуму вперше у практиці ОДА застосовано принцип максимального залучення і врахування пропозицій журналістської спільноти за мінімальної «бюрократизації» та «офіціалізації» заходу. Він став першим масштабним комунікаційним майданчиком для місцевих журналістів від

2013 року, коли відбувся останнього фестиваль регіональних ЗМІ «Золотий передзвін Придесення». Понад те, на відміну від згаданих фестивалів форум медійників проведено без використання адмінресурсу.

У травні–червні поточного року з метою популяризації професії журналіста, підвищення стандартів журналістики, стимулювання фахового розвитку працівників ЗМІ спільно з професійними та громадськими об'єднаннями журналістів проведено конкурс журналістських робіт серед медійників Чернігівщини «МедіаЧе», приурочений до Дня журналіста. На конкурс надійшло 42 роботи; визначено 12 фіналістів та 5 переможців у номінаціях: «Чернігівщина патріотична», «Децентралізація на Чернігівщині», «Чернігівщина економічна», «Молодь Чернігівщини», «Чернігівщина он-лайн».

З метою популяризації професії журналіста, заохочення молоді до журналістської діяльності, формування сприятливих умов для зміцнення кадрового потенціалу місцевих ЗМІ, в області реалізовується навчальний проект «Школа молодого журналіста» для студентів та молодих працівників ЗМІ.

Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації спільно з Чернігівським відокремленим підрозділом установи «Центр розвитку місцевого самоврядування» 14 вересня 2017 року організовано навчання для представників об'єднаних територіальних громад області з питань медіа-планування, організації комунікацій з громадськістю та ЗМІ. Під час навчання представник Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення в області також поінформувала учасників про актуальні концепції організації місцевого радіомовлення.

Протягом року Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації здійснював реалізацію низки інформаційних кампаній.

Так, на зовнішніх рекламних носіях у районах та містах обласного значення розміщувалися білборди та сітілайти з нагоди визначних та пам'ятних дат: до Дня Соборності України, Дня пам'яті Героїв Крут, Дня Героїв Небесної Сотні, Дня пам'яті та примирення та Дня Перемоги, Дня Конституції України, Дня Незалежності України, Дня захисника України, Дня пам'яті жертв голодоморів, Дня Гідності та Свободи, а також у рамках інформаційних кампаній, зокрема: «1096 днів опору Криму російській окупації», «Без віз», «1944 Вкрадене дитинство», «Два прапори — єдина країна», «Я маю право», щодо важливості вивчення англійської мови, у зв'язку з 80-ми роковинами Великого терору — масових політичних репресій 1937-1938 років, про проведення реформ у галузі охорони здоров'я, до 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років. Виготовлено та розміщено соціальну рекламу інформкампаній «Інклюзивна освіта — єднаємо українців з дитинства» та «16 днів проти насильства».

Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації забезпечено друк та розміщення соціальної реклами за результатами звернень громадських організацій. Так, розміщувались білборди у рамках обласної патріотичної акції «Мій Крим», інформкампаній до

Міжнародного дня боротьби з корупцією, до 80-річчя від дня народження В'ячеслава Чорновола, на підтримку Руху захисту української мови.

У жовтні 2017 року на території населених пунктів області розміщувались білборди на підтримку Збройних Сил України та до Дня захисника України.

Усього у 2017 році на території області розміщено понад 2000 білбордів (з них 100 – за ініціативи інститутів громадянського суспільства) та понад 500 сітілайтів із соціальною рекламою. У 2017 році до реалізації інформаційних кампаній шляхом розміщення соціальної реклами на білбордах та сітілайтах уперше залучались новостворені ОТГ області.

Забезпечено виготовлення та поширення понад 10000 плакатів та листівок у рамках інформаційно-роз'яснювальних кампаній щодо підтримки Руху захисту української мови, запровадження безвізового режиму з ЄС тощо.

У телерадіопросторі протягом звітного року проведена 21 загальнообласна інформаційна кампанія, у рамках яких у теле- та радіоефірах області транслювались тематичні соціальні ролики:

- «Муніципальна енергетична реформа» (щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів);
- до Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні;
- «Судова реформа»;
- до 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років;
- «Тарифна децентралізація»;
- «Судова реформа. Другий етап»;
- до Дня Європи;
- «Вікно в Європу»;
- «Доступність медичних послуг учасникам АТО та членам їх родин»;
- з нагоди отримання Україною безвізового режиму;
- «Інклюзивна освіта»;
- завершення відбору кандидатів до Верховного Суду;
- «Енергоменеджмент — шлях до заощадження державного і місцевих бюджетів»;
- до Дня Державного Прапора;
- Бізнес-фест «Разом до успіху»;
- до Дня підприємця;
- «Під захистом українських військових» до Дня захисника України;
- до Міжнародного дня осіб з інвалідністю;
- до Дня вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

На офіційному веб-сайті облдержадміністрації функціонує розділ «Герої не вмирають», де розміщується інформація про мешканців Чернігівщини, які загинули, захищаючи Батьківщину у зоні проведення АТО.

З метою координації дій у питанні забезпечення інформаційної безпеки також підтримується співпраця з редакціями ЗМІ області, професійними організаціями журналістів, ГО «Асоціація регіональних засобів масової

інформації», Інститутом національної пам'яті, регіональним медіа-центром Міністерства оборони України, прес-службами Чернігівського прикордонного загону та УМВС України у Чернігівській області, іншими установами та організаціями.

Загалом в інформаційному просторі Чернігівщині сепаратистські настрої не набувають суттєвого поширення. Повідомлення, які містять заклики до насильницької зміни або повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність, пропаганду війни, сепаратизму і тероризму у місцевих друкованих ЗМІ, теле- і радіопрограмах та провідних Інтернет-ресурсах відсутні.

V. Доступ до публічної інформації.

Згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації» на офіційному веб-сайті облдержадміністрації функціонує розділ «Доступ до публічної інформації». У ньому міститься роз'яснення окремих положень законодавства про доступ до публічної інформації, розміщені відомості про порядок доступу громадян до публічної інформації, що знаходиться у володінні Чернігівської облдержадміністрації, та оскарження рішень розпорядника інформації, наводиться перелік відомостей, що становлять службову інформацію, надаються зразки оформлення письмових інформаційних запитів, функціонує електронна форма подання запиту на отримання публічної інформації, розміщені система обліку розпоряджень облдержадміністрації та проектів рішень обласної ради, звіти про стан розгляду запитів на публічну інформацію в облдержадміністрації тощо.

На офіційному веб-сайті обласної державної адміністрації та районних державних адміністрацій в установленому порядку забезпечується своєчасне оприлюднення проектів розпорядчих документів, що підлягають обговоренню, систематично і оперативно оновлюється інформація про діяльність структурних підрозділів.

За 2017 рік до обласної державної адміністрації надійшло загалом 320 інформаційних запитів, з них:

- від фізичних осіб (громадян) — 189;
- від об'єднань громадян без статусу юридичної особи — 10;
- від юридичних осіб — 121 (у т. ч. від представників засобів масової інформації — 40).

Способи отримання запитів були такими:

- електронною поштою — 226;
- поштою — 43;
- особистий прийом — 48;
- факсом — 3.

До обласної державної адміністрації як до розпорядника інформації протягом звітного періоду надіслано за належністю 59 запитів на інформацію, з них: від Секретаріату Кабінету Міністрів України — 50; від Адміністрації Президента України — 2; Мінприроди — 1, Мінрегіону — 1, МОЗ — 1,

Центральної виборчої комісії України — 1, Державного архіву області — 1, Чернігівської обласної ради — 1.

Задоволено 192 запити. Відмовлено у задоволенні відповіді на 128 запитів, з них:

- облдержадміністрація не є розпорядником запитуваної інформації — 125 запитів, усі перенаправлені належним розпорядникам інформації;
- не дотримано вимог до оформлення запиту — 3 запити (у т. ч. клопотання, скарги, що надійшли електронною поштою — 1).

Найбільш запитуваною була інформація з таких тем: складові заробітної плати для перерахунку пенсії (22 запити); виділення земельних ділянок (12 запитів); небезпечні відходи (10 запитів); розмір посадових окладів керівництва облдержадміністрації (7 запитів); транспорт (7 запитів). соціальний захист учасників АТО (6 запитів); регіональні програми підтримки малого підприємництва (5 запитів).

Скарги від засобів масової інформації щодо розгляду запитів на публічну інформацію протягом звітного періоду були відсутні.

VI. Забезпечення інформаційного супроводу процесів європейської інтеграції України.

В області проводиться робота, спрямована на широке інформування населення щодо євроінтеграційних процесів в Україні, формування позитивної громадської думки стосовно цього напрямку державної політики, популяризації загальноєвропейських культурних надбань та цінностей.

На офіційному веб-сайті Чернігівської обласної державної адміністрації регулярно розміщується інформація про реалізацію проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» та про інвестиційну привабливість регіону.

Актуальні повідомлення, що стосуються відносин України з Європейським Союзом, зони вільної торгівлі з ЄС, а також проведення інформаційних заходів відповідного спрямування, регулярно оприлюднюються на головних сторінках веб-сайтів облдержадміністрації та райдержадміністрацій, а також у ЗМІ області.

Департаментами економічного та агропромислового розвитку облдержадміністрації разом з відповідними експортерами регіону здійснюється робота щодо висвітлення позитивних прикладів експорту продукції до країн ЄС.

Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації у 2017 році забезпечував виконання Плану заходів щодо реалізації Концепції вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України. Зокрема, на договірних засадах у найрейтинговіших ЗМІ області на постійній основі розміщувалася тематична цільова інформація щодо заходів, які здійснюють органи державної влади у сфері євроатлантичної інтеграції України. У грудні 2017 року проведено медіанавчання для представників ЗМІ області з актуальних питань співробітництва України з НАТО «Як писати якісні журналістські матеріали про НАТО та європейські інституції».

Інформація про перспективи переорієнтації місцевих підприємств на постачання продукції до країн ЄС широко висвітлювалась на економічному порталі Чернігівської області (www.chernihiv-oblast.gov.ua) та на сайті облдержадміністрації у відповідних рубриках.

VII. Пропозиції щодо подальшого розвитку інформаційної та видавничої сфер.

– Важливим є забезпечити продовження прозорого і безконфліктного процесу реформування комунальних засобів масової інформації у повній відповідності до вимог законодавства, підтримуючи співпрацю з редакціями ЗМІ та надаючи їм за потреби організаційну, інформаційну, юридичну, методичну допомогу.

– З метою посилення інформаційної безпеки варто розробити державну програму, спрямовану на забезпечення трансляції сигналів українських телерадіомовників у прикордонних районах, зокрема шляхом сприяння створенню альтернативного ТОВ «Зеонбуд» оператора цифрової багатоканальної телемережі.